

YENİ İLKÖĞRETİM BEDEN EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANABİLİRLİK DÜZEYİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Murat ERDOĞDU **, Mehmet ÖÇALAN ***

ÖZET

Bu araştırma, 2006–2007 öğretim yılında yürürlüğe giren ilköğretim ikinci kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının; genel amaçlar, kazanımlar, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarında beden eğitimi öğretmenleri açısından uygulanabilirlik düzeyinin; cinsiyet, kıdem, donanım, spor salonu, sınıf mevcudu ve hizmetiçi eğitime katılma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma betimsel tarama (survey) modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, ilköğretim ikinci kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanabilirlik düzeyini belirlemek için veri toplama aracı olarak 39 soru içeren ölçme aracı hazırlanmıştır. Ölçek dört alt boyuttan (programının genel amaçları, kazanımlar, öğretme-öğrenme süreci ve ölçme-değerlendirme) oluşmuştur. Güvenilirlik ve geçerlilik hesaplamalarından sonra geliştirilen veri toplama aracı beden eğitimi öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini 2008–2009 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan 615 beden eğitimi öğretmeni, örneklemini ise evrenden tesadüfi olarak seçilen 248 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucunda; ikinci kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanabilirlik düzeyi öğretmenler açısından; programının genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci alt boyutlarında "kısmen" ve ölçme-değerlendirme alt boyutlarında "az" olarak görülmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin ikinci kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programındaki genel amaçları, kazanımları, öğrenme-öğretme süreci, ölçme-değerlendirme boyutları ve toplam uygulanabilirlik düzeylerinin cinsiyet, kıdem, donanım ve spor salonu bulunup bulunmama açılarından bakıldığında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf mevcudu ve hizmetiçi eğitime katılma düzeylerine göre ölçek alt boyutları ve toplamında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeni İlköğretim Programı, Beden Eğitimi, Program Geliştirme, Öğretmen Görüşleri.

Geliş Tarihi: 11.02.2011; Yayına Kabul Tarihi: 02.06.2011.

* Bu çalışma 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde Poster Bildiri olarak sunulmuştur.

** Keçiören Kanuni Lisesi, ANKARA.

*** Kırıkkale Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, KIRIKKALE.

EXAMINING THE LEVEL OF APPLICABILITY OF THE NEW TEACHING PROGRAM OF PRIMARY SCHOOL PHYSICAL EDUCATION LESSON IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

ABSTRACT

This research was done to determine whether the level of applicability of the teaching program of the second level primary school physical education lesson that became valid in 2006–2007 educational years in relation to general goals, gains, the teaching-learning process and assessment and evaluation and in terms of physical education teachers differs according to gender, priority, equipment, gym, classroom size and the participation in in-service training. The research was made using descriptive survey model. Therefore, an assessment tool with 39 questions was prepared as a data collection tool to determine the level of applicability of the teaching program of second level primary school physical education lesson. The scale consists of four sub-dimensions (the general goals of the program, the gains, the teaching and learning process and the assessment-evaluation). Following the calculations of reliability and validity, the data collection tool was applied to the physical education teachers. The universe of the research consists of 615 physical education teachers working in the primary schools of the ministry of national education in the central districts of Ankara in 2008–2009 educational years and the sample of the research consists of 248 physical education teachers who were randomly selected from the universe.

In the result of the research, it is seen that the level of applicability of the teaching program of the second level physical education lesson is partial in the sub dimensions of the program's general goals, gains, learning-teaching process and low in the sub dimensions of assessment-evaluation in terms of the teachers. The result was that there was no significant difference between the teachers' levels of applicability in relation to the general goals, the gains, the learning and teaching process and the assessment and evaluation in the teaching program of second level primary school physical education lesson and in terms of gender, priority, equipment and existing gyms. On the basis of classroom size and the levels of participation in in-service training, significant differences were found in the sub-dimensions of the scale and in the total value.

Key Words: *The New Primary School Program, Physical Education, Program Development, Opinions of Teachers.*

GİRİŞ

Eğitim evrensel bir süreç olduğu gibi toplumsal açıdan vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan bireylerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamlarına yardımcı olmaktır. Eğitimin bu amacı, toplumu oluşturan bireylere eğitim programları aracılığı ile yansır. Günümüze kadar hemen her toplum çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek en iyi eğitim modellerinin ve programlarının arayışı içerisinde olmuştur⁽⁴⁾.

Eğitim sisteminin odak noktası sayılan öğretim programlarının, özellikle bireylerin bedensel, zihinsel (bilişsel) ve psiko-sosyal gelişmelerinin bir bütün olarak desteklediği ve onların yaşam boyu öğrenmeleri için gerekli olan temel öğrenme araçları ile bireysel ve toplumsal yaşamları için gerekli olan ortak temel bilgi, beceri, alışkanlık, tutum ve değerleri kazandıkları temel eğitim basamağı olan ilköğretim için önemi çok daha büyüktür. Bir anlamda, bir ülkedeki bütün eğitim sisteminin yönünü ve niteliğini belirleyecek olan ilköğretim programları, son derece duyarlı olunması gereken bir konudur. Genelde, alışkanlıkların kazanıldığı ve pekiştirildiği dönem olarak kabul edilen ilköğretim dönemini eğitim açısından şekillendiren, öğretmen öğrenci ilişkisini belirleyen, eğitimin, temellendiği yapıyı çizen, eğitimin bütün unsurları için rol oluşturan öğretim programlarında, olduğu gibi ilköğretim beden eğitimi programında da yeni bir yapılanmaya gidilmiştir⁽²¹⁾.

Yeni ilköğretim beden eğitimi programının temel amacı; bireyin fiziksel, devinışsel, bilişsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkıda bulunmak, yaşam boyu fiziksel etkinliklere katılmasını sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için öğrencilerin yaparak-yaşayarak ve aşamalı şekilde düzenlenmiş öğrenme etkinliklerine katılmaları ve etkinlik sürecinin sonunda ne kadar gelişme sağladıklarının farkında olmaları gerekir. Bunun için kazanımlar yazılırken ve etkinlik örnekleri düzenlenirken yapılandırıcı yaklaşım temel alınmış, öğrenme ortamlarının çeşitlendirilmesi ve öğrencinin doğrudan sürecin içinde olmasına dikkat edilmiştir. Bununla beraber kazanımlar belirlenirken de bireyin gelişim özellikleri, bilimsel araştırma bulguları ve bireyin gereksinimleri dikkate alınarak iki ana öğrenme alanı (Hareket Bilgi ve Becerileri, Etkin Katılım ve Sağlıklı Yaşam) için ayrı ayrı belirlenmiş ve diğer derslerdeki benzer kazanımlarla ilişkilendirilmişlerdir⁽¹⁵⁾.

Temel beceriler, öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişimleriyle bağlantılı, bir yılın sonunda, dikey olarak da sekizinci sınıfın sonunda kazanacakları ve hayat boyu kullanacakları temel becerilerdir. Beden eğitimi programı içerdiği kazanımlarla bu temel becerilerin gelişmesini sağlayacaktır. Programla ulaşılması beklenen temel beceriler şunlardır: Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, araştırma, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma, öz yönetim, bilimin temel kavramlarını tanıma, milli, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, estetik zevk kazanma, güvenlik ve korunma sağlama gibi ortak beceriler saptanmıştır⁽¹⁵⁾.

Beden eğitimi program geliştirme çalışmaları; hep gündemde olan, ancak uzun yıllardır uygulanan kısaltılmış öğretim programları, yetersiz ya da doğru olmayan müdahale ve güncellemeler nedeniyle, Türkiye'deki beden eğitiminin önemli sorunlarından birisidir. Mevcut sorunların yanında, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim bilimlerinde ortaya çıkan yeni eğilimler ve öğrenciyi merkeze alan öğrenme yaklaşımları gibi gelişmeler, ilköğretim beden eğitimi programlarında da köklü değişiklikler yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Türkiye’de T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu’nun 12.07.2004 tarih ve 114, 115, 116, 117 ve 118 sayılı kararları ile ilköğretim okullarının birinci ve beşinci sınıflar için 2005–2006 öğretim yılından itibaren yeni “İlköğretim Programı” uygulanmaya başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bu gelişmeleri de göz önüne alarak devam ettirmekte olduğu program geliştirme çalışmalarını sonuçlandırmış ve 2006 yılında yeni beden eğitimi öğretim programları uygulamaya konulmuştur. Bu konuda atılan önemli ve bir o kadar da olumlu adım yanında, ülkemizdeki öğretmen profili ile ekonomik ve sosyal faktörler, programın uygulanabilirliğini etkileyen diğer unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir öğretim programının başarıya ulaşması ve amaçlarını gerçekleştirmesi, ne derece uygulandığına bağlıdır.

Yeniden yapılandırılan ilköğretim programlarının geliştirilmesinde ve uygulanmasında sorumlu olanlar, Türk Eğitim tarihinde çok önemli bir reform yaptıklarını ve bu programda yetişen yeni nesillerin bireysel, toplumsal ve uluslararası seviyede daha başarılı olacağını ifade etmektedirler (<http://programlar.meb.gov.tr>). Diğer yandan, yeniden yapılandırılan programların iddia edildiğinin aksine yeni yetişen nesli toplumsal değerlerden uzaklaştıracağını ifade ederek eleştirenler de vardır⁽²⁾. Bazı eğitimciler ise programın aceleyle getirilerek hazırlanmasından dolayı eksiklikleri olduğunu fakat psikolojik ve felsefi temelleri açısından önemli ve olumlu bir çalışma olduğunu ifade ederek gerekli uyarıyı da yapmaktadırlar^(7, 19). Örneğin, Tekışık’a (2005) göre: “Yeni ilköğretim programlarının başarıyla uygulanarak amacına ulaşabilmesi için her şeyden önce, uygulamayı yapacak öğretmenlerin ve onlara rehberlik edecek müfettişlerin, acilen çok iyi eğitilmeleri zorunluluğunu vurgulamıştır. Aksi halde, büyük çaba ve ümitlerle hazırlanan bu programlar da 1968 programı gibi öğretmen merkezli anlayışıyla devam eder ve başarısızlığa uğrar”⁽²²⁾.

Yeni beden eğitimi programının, pilot uygulama yapılmadan resmi uygulamaya geçilmesi nedeniyle uygulamada ne derece başarılı olduğunun tespit edilmesi önem taşımaktadır. Çünkü teorik olarak hazırlanan bir öğretim programının başarısı, pratik olarak ne düzeyde uygulanabildiği ile doğru orantılıdır. Bu nedenle, beden eğitimi öğretmenlerinin 2006–2007 öğretim yılında uygulamaya başladıkları İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının; genel amaçlar, kazanımlar, öğretme-öğrenme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarında beden eğitimi öğretmenleri açısından uygulanabilirlik düzeyinin; cinsiyet, kıdem, donanım, spor salonu, sınıf mevcudu ve hizmetiçi eğitime katılma durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek gerekmektedir. Çünkü alanda programı uygulayan beden eğitimi öğretmenlerine ait bir takım değişkenlerin ve okulun fiziki şartlarının programın uygulanabilirliğini etkileyeceği düşünülmektedir. Bu yüzden araştırma program değerlendirme modeli olarak ilk olması nedeniyle bir öncü niteliği taşımaktadır. Böylece bu araştırmanın, programın teorik amaçlarının uygulamada daha kolay başarıya ulaşabilmesine yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma betimsel tarama (survey) modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle incelemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir⁽¹³⁾.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2008–2009 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Akyurt, Altındağ, Çankaya, Çubuk, Etimesgut, Gölbaşı, Kazan, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan, Yenimahalle) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın evren ve örnekleminin belirlenmesi için Milli Eğitim Bakanlığı Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü Beden Eğitimi ve Spor İzcilik Bölümünden 2008–2009 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Akyurt, Altındağ, Çankaya, Çubuk, Etimesgut, Gölbaşı, Kazan, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan, Yenimahalle) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin sayısı 09.02.2009 / 12247 tarih ve sayılı yazı ile alınmıştır. Buna göre araştırmanın evrenini 615 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu, 2008–2009 öğretim yılında Ankara ili merkez ilçelerinde (Akyurt, Altındağ, Çankaya, Çubuk, Etimesgut, Gölbaşı, Kazan, Keçiören, Mamak, Pursaklar, Sincan, Yenimahalle) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim okullarında görev yapan tesadüfi örneklem yöntemiyle ulaşılan 248 beden eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. 1500 eleman büyüklüğündeki bir evren 306 elemanla temsil edilebilmektedir⁽¹⁰⁾. Buradan hareketle çalışmanın evreni temsil ettiği söylenebilir.

Ölçme Araçlarının Geliştirilmesi

İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi Öğretim Programının beden eğitimi derslerine nasıl etki ettiğini açıklamak ve uygulanabilirliğini değerlendirmek üzere anket maddeleri oluşturulurken program değerlendirme modeli olarak, “Programın Öğelerine Dönük Değerlendirme Modeli”⁽⁸⁾ esas alınmıştır.

Bu çalışmada Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının değerlendirilmesine ilişkin “Öğretmen Anket Formu” Şirin ve ark. (2008)⁽²⁰⁾ tarafından geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirliliği teyit edilmiş olmasına rağmen bu araştırma için tekrar geçerlik ve güvenirliliği denenmiştir. İlk aşamada Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafında çıkarılan Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu, ilgili literatürün

taranmasıyla araştırmayla ilgili kavramsal bilgilerden, uzman görüşleri (alan uzmanı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'ndan program geliştirme uzmanı, ölçme değerlendirme uzmanı ve dil uzmanı) ile koordinatör ve formatör beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılarak araştırmacı tarafından açık uçlu soruları da içeren 51 maddelik "Öğretmen Anket Formu" ölçeği oluşturulmuştur. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin kişisel bilgileri için dokuz maddelik bir anket de uygulanmıştır.

İkinci aşamada ise, hazırlanan anket taslağı, Kırıkkale ve Gazi Üniversitesi ile Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığında görev yapan uzmanların görüş ve değerlendirmesine sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüş ve eleştiriler doğrultusunda anket üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak, dokuz maddelik kişisel bilgi formu ve 39 maddelik İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının değerlendirilmesine ilişkin programın genel amaçları, kazanımları, öğrenme ve öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik beden eğitimi öğretmenleri görüşleri ölçeği oluşturulmuş ve anket formu uygun hale getirilip son şekli verilmiştir. Anket formu dörtlü Likert tipinde 39 madde olarak son şeklini almıştır. Alt boyutlara göre; programın genel amaçları altı madde, kazanımlar altı madde, öğretme ve öğrenme süreci on bir madde ve ölçme ve değerlendirme on altı madde olarak belirlenmiştir.

Güvenirlilik Analizi

Araştırmada, ölçeğin güvenirliliğinin hesaplanmasında Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Ölçme araçları için güvenirlilik düzeyi 0.70 olarak kabul edilmekle birlikte $0.60 < \alpha < 0.80$ özellikle sosyal bilimler için oldukça güvenilir bir düzey olarak kabul görmektedir⁽¹⁶⁾. Ölçeğin güvenirlilik katsayısı tüm ölçek için 0.95 olarak bulunmuştur. Ölçeğe ait alt boyutların güvenirlilik katsayıları 0.82 ile 0.94 arasında bulunmuştur. Buna göre tüm ölçeğin ve ölçeğe ait alt boyutların her birinin güvenilir olduğu söylenebilir.

Geçerlik Analizi

Araştırmada geçerlik hesaplamada görünüş geçerliği, kapsam geçerliği ve yapı geçerliği üzerinde durulmuştur. Görünüş geçerliği ve kapsam geçerliğini sağlamak için Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı uzmanları, alan (beden eğitimi) uzmanları ile koordinatör ve formatör beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanılmıştır. Yapı geçerliği için yapılan faktör analizi sonrası 39 maddenin faktör yük değerlerinin 0.814 ile 0.350 arasında, her bir maddeye ilişkin açıklanan ortak faktör varyans miktarının ise 0.733 ile 0.486 arasında değiştiği bulunmuştur. Tek faktör toplam varyansın % 36.45'ini açıklamaktadır. Açıklanan varyans toplamı ise % 61.07'dir. Bu sonuçlara dayalı olarak 4 alt boyuta sahip ölçeğin tek boyutlu olarak da kullanılabilceği söylenebilir.

Anketin ön uygulamasına geçilmeden önce Ankara Valiliği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden 14.01.2009 / 4213 tarih ve sayı ile gerekli izinler alınmıştır. Uygulama beden eğitimi öğretmenleriyle yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçeğin uygulanması sonucu elde edilen veriler tanımlayıcı istatistik (frekans-yüzde-ortalama-standart sapma), Levene's Testi, Kolmogorov-Smirnov (K-S) Testi, Bağımsız Gruplarda T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi ve LSD testi kullanılarak çözümlenmiştir. İstatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

Normallik varsayımını değerlendirmek için sıklıkla kullanılan Kolmogorov-Smirnov (K-S) testi araştırmamızdan elde edilen verilere uygulanmıştır. Ölçekten elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda dağılımın normal olduğu saptanmıştır ($z=1.357$; $p>0.05$). Varyans analizinin temel varsayımı olan varyansların homojen olup-olmadığına karar vermek için Levene's Testi uygulanmıştır. Uygulanan test sonucunda tüm ölçek ve her bir alt boyut için varyansların homojen olduğu ve özellikle varyans analizinden elde edilecek sonuçların sağlıklı olacağı söylenebilir ($Z_{Kıdem} = 1.808$, $p>0.05$; $Z_{SınıfMevcudu} = 0.770$, $p>0.05$; $Z_{Donanım} = 1.173$, $p>0.05$; $Z_{Hizmetçi} = 0.299$, $p>0.05$).

Anket formundaki maddelerin öğretmen görüşlerine göre incelenebilmesi için belirlenen dereceler ve sayısal değerler Likert tipi ölçeğin aritmetik ortalamalarının karşılaştırılmasında, derecelendirme ölçeği için; Aralık Genişliği= (Dizi Genişliği)/ (Yapılacak Grup Sayısı) formülünden faydalanarak, $3/4=0.75$ olarak puan aralıkları belirlenmiştir⁽²³⁾. Çözümlemeler sonucunda elde edilen aritmetik ortalama bulguları, esas alınarak elde edilen aritmetik ortalama değerleri; Hiç: 1.00–1.74, Az: 1.75–2.49, Kısmen: 2.50–3.24 ve Tamamen: 3.25–4.00 olarak belirlenmiştir. Bu değerlere göre her bir madde için hesaplanan aritmetik ortalamalar değerlendirilerek, yeni Beden Eğitimi Öğretimi Programı'nın belirlenen alt boyutlarına uygunluğu konusunda öğretmen görüşlerindeki genel kanı belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine İlişkin T-Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	n	x	SS	t	p
Tüm Ölçek	Kadın	102	2.52	0.517	-1.258	0.210
	Erkek	146	2.59	0.443		
Genel Amaçlar	Kadın	102	2.72	0.521	-0.783	0.435
	Erkek	146	2.77	0.500		
Kazanımlar	Kadın	102	2.68	0.586	-0.013	0.989
	Erkek	146	2.68	0.521		
Öğrenme-Öğretme	Kadın	102	2.49	0.558	-0.697	0.486
	Erkek	146	2.53	0.486		
Ölçme ve Değerlendirme	Kadın	102	2.40	0.641	-1.787	0.075
	Erkek	146	2.54	0.554		

Tablo1 incelendiğinde; tüm ölçekten ve genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamaların,

beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız gruplarda t testi sonucunda; grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{(246)} = -1.258, p > 0.05$; $t_{(246)} = -0.783, p > 0.05$; $t_{(246)} = -0.013, p > 0.05$; $t_{(246)} = -0.697, p > 0.05$; $t_{(246)} = -1.787, p > 0.05$).

Tablo 2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarında Spor Salonu Bulunup Bulunmama Değişkenine İlişkin T-Testi Sonuçları

Puan	Spor Salonu	n	x	SS	t	p
Tüm Ölçek	Evet	56	2.61	0.469	0.895	0.372
	Hayır	192	2.55	0.477		
Genel Amaçlar	Evet	56	2.77	0.519	0.224	0.823
	Hayır	192	2.75	0.506		
Kazanımlar	Evet	56	2.75	0.506	1.120	0.264
	Hayır	192	2.66	0.559		
Öğrenme-Öğretme	Evet	56	2.57	0.479	0.886	0.377
	Hayır	192	2.50	0.527		
Ölçme ve Değerlendirme	Evet	56	2.54	0.580	0.759	0.449
	Hayır	192	2.47	0.598		

Tablo 2 incelendiğinde; tüm ölçekten ve genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamaların, beden eğitimi öğretmenlerinin okullarında spor salonu bulunup-bulunmama değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız gruplarda t testi sonucunda; grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($t_{(246)} = 0.895, p > 0.05$; $t_{(246)} = 0.224, p > 0.05$; $t_{(246)} = 1.120, p > 0.05$; $t_{(246)} = 0.886, p > 0.05$; $t_{(246)} = 0.759, p > 0.05$).

Tablo 3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kıdem Yılına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Kıdem	n	x	SS	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek	1-5 yıl	36	2.67	0.529	1.359 54.560 55.919	4 243 247	0.340 0.225	1.513	0.199
	6-10 yıl	59	2.63	0.478					
	11-15 yıl	81	2.52	0.451					
	16-20 yıl	30	2.43	0.580					
	20 yıldan fazla	42	2.56	0.364					
	Toplam	248	2.56	0.475					
Genel Amaçlar	1-5 yıl	36	2.81	0.545	0.991 62.940 63.931	4 243 247	0.248 0.259	0.956	0.432
	6-10 yıl	59	2.84	0.530					
	11-15 yıl	81	2.69	0.502					
	16-20 yıl	30	2.69	0.593					
	20 yıldan fazla	42	2.75	0.375					
	Toplam	248	2.75	0.508					
Kazanımlar	1-5 yıl	36	2.71	0.587	0.393 73.784 74.177	4 243 247	0.98 0.304	0.324	0.862
	6-10 yıl	59	2.71	0.616					
	11-15 yıl	81	2.68	0.482					
	16-20 yıl	30	2.58	0.664					
	20 yıldan fazla	42	2.70	.447					
	Toplam	248	2.68	0.548					
Öğrenme- Öğretme	1-5 yıl	36	2.58	0.624	0.719 65.253 65.973	4 243 247	0.180 0.269	0.670	0.611
	6-10 yıl	59	2.56	0.512					
	11-15 yıl	81	2.50	0.465					
	16-20 yıl	30	2.40	0.627					
	20 yıldan fazla	42	2.50	0.432					
	Toplam	248	2.51	0.516					
Ölçme ve Değerlendirme	1-5 yıl	36	2.66	0.552	3.053 84.105 87.158	4 243 247	0.763 0.346	2.205	0.199
	6-10 yıl	59	2.58	0.590					
	11-15 yıl	81	2.41	0.599					
	16-20 yıl	30	2.30	0.709					
	20 yıldan fazla	42	2.47	0.488					
	Toplam	248	2.48	0.594					

Tablo 3 incelendiğinde; tüm ölçekten ve genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamaların, beden eğitimi öğretmenlerinin kıdem yıllarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA testi sonucunda; elde edilen aritmetik ortalamalar arasında kıdem yılı değişkenine göre belirlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F_{(4-247)} = 1.513$; $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 0.956$; $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 0.324$; $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 0.670$; $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 2.205$; $p > 0.05$).

Tablo 4. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarındaki Ortalama Sınıf Mevcutlarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Sınıf Mevcudu	n	$\bar{x}$	SS	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek	20 ve Daha Az	9	2.83	0.535	2.388 53.530 55.919	4 243 247	0.597 0.220	2.710	0.031*
	21-25 Arası	39	2.71	0.425					
	26-30 Arası	55	2.55	0.526					
	31-35 Arası	71	2.58	0.447					
	36 ve Üzeri	74	2.45	0.458					
	Toplam	248	2.56	0.475					
Genel Amaçlar	20 ve Daha Az	9	2.79	0.649	1.017 62.914 63.931	4 243 247	0.254 0.259	0.982	0.418
	21-25 Arası	39	2.89	0.436					
	26-30 Arası	55	2.76	0.598					
	31-35 Arası	71	2.71	0.461					
	36 ve Üzeri	74	2.71	0.496					
	Toplam	248	2.75	0.508					
Kazanımlar	20 ve Daha Az	9	3.01	0.603	1.849 72.328 74.177	4 243 247	0.462 0.298	1.553	0.188
	21-25 Arası	39	2.79	0.468					
	26-30 Arası	55	2.66	0.649					
	31-35 Arası	71	2.66	0.525					
	36 ve Üzeri	74	2.62	0.509					
	Toplam	248	2.68	0.548					
Öğrenme- Öğretme	20 ve Daha Az	9	2.82	0.551	1.675 64.298 65.973	4 243 247	0.419 0.265	1.582	0.180
	21-25 Arası	39	2.56	0.504					
	26-30 Arası	55	2.54	0.591					
	31-35 Arası	71	2.53	0.477					
	36 ve Üzeri	74	2.42	0.487					
	Toplam	248	2.51	0.516					
Ölçme ve Değerlendirme	20 ve Daha Az	9	2.78	0.585	5.126 82.032 87.158	4 243 247	1.282 0.338	3.796	0.05*
	21-25 Arası	39	2.70	0.503					
	26-30 Arası	55	2.43	0.610					
	31-35 Arası	71	2.54	0.594					
	36 ve Üzeri	74	2.32	0.582					
	Toplam	248	2.48	0.594					

* $p < 0.05$

Tablo 4 incelendiğinde, tüm ölçekten elde edilen aritmetik ortalamalar arasında ortalama sınıf mevcudu değişkenine göre belirlenen farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunduğu görülecektir ($F_{(4,247)} = 2.710$; $p < 0.05$). Ortaya çıkan farkın kaynağını araştırmak amacı ile gerçekleştirilen LSD Testi sonucunda, 20 ve daha az sınıf mevcudunu işaretleyen beden eğitimi öğretmenleri ile 36 ve üzeri sınıf mevcudunu işaretleyen beden eğitimi öğretmenleri arasında 20 ve daha az sınıf mevcudu lehine; 21–25 arası sınıf mevcudunu işaretleyen beden eğitimi öğretmenleri ile 36 ve üzeri sınıf mevcudunu işaretleyen beden eğitimi öğretmenleri arasında 21–25 arasını işaretleyenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu bulunmuştur.

Benzer olarak ölçme ve değerlendirme alt boyutundan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında, ortalama sınıf mevcudu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(4-247)} = 3.796$; $p < 0.05$). Yapılan LSD testi ölçme ve değerlendirme alt boyutunda; 20 ve daha az sınıf mevcudunu işaretleyen beden eğitimi öğretmenleri ile 36 ve üzeri sınıf mevcudunu işaretleyenler arasında 20 ve daha az işaretleyenler lehine; 21-25 arası ile 26-30 arasında 21-25 arası lehine; 31-35 arası ile 36 ve üzeri sınıf mevcudu arasında 31-35 arası lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunduğunu göstermiştir. Genel amaçlar, kazanımlar ve öğrenme-öğretme alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamalar arasında ortalama sınıf mevcuduna göre belirlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F_{(4-247)} = 0.982$, $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 1.553$; $p > 0.05$; $F_{(4-247)} = 1.582$; $p > 0.05$).

Tablo 5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Okullarındaki Donanım Yeterliliğine Göre ANOVA testi sonuçları

Puan	Donanım Yeterliliği	n	x	SS	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek	Evet	98	2.63	0.444	1.144	2	0.572 0.224	2.558	0.080
	Kısmen	104	2.56	0.535	54.775	245			
	Hayır	46	2.44	0.368					
	Toplam	248	2.56	0.475	55.919	247			
Genel Amaçlar	Evet	98	2.80	0.480	0.644	2	0.322 0.258	1.247	0.289
	Kısmen	104	2.75	0.551	63.287	245			
	Hayır	46	2.66	0.461					
	Toplam	248	2.75	0.508	63.931	247			
Kazanımlar	Evet	98	2.71	0.533	0.444	2	0.222 0.301	0.738	0.479
	Kısmen	104	2.69	0.569	73.733	245			
	Hayır	46	2.60	0.529					
	Toplam	248	2.68	0.548	74.177	247			
Öğrenme-Öğretme	Evet	98	2.56	0.499	1.291	2	0.646 0.264	2.446	0.089
	Kısmen	104	2.54	0.570	64.681	245			
	Hayır	46	2.36	0.391					
	Toplam	248	2.51	0.516	65.973	247			
Ölçme ve Değerlendirme	Evet	98	2.58	0.576	1.931	2	0.966 0.348	2.776	0.064
	Kısmen	104	2.45	0.641	85.227	245			
	Hayır	46	2.35	0.484					
	Toplam	248	2.48	0.594	87.158	247			

Tablo 5 incelendiğinde; tüm ölçekten ve genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme, ölçme ve değerlendirme alt boyutlarından elde edilen aritmetik ortalamaların, beden eğitimi öğretmenlerinin okullarındaki donanım yeterliliği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ANOVA testi

sonucunda, elde edilen aritmetik ortalamalar arasında donanım yeterliliğine göre belirlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F_{(2-247)} = 2.558$; $p > 0.05$; $F_{(2-247)} = 1.247$; $p > 0.05$; $F_{(2-247)} = 0.738$; $p > 0.05$; $F_{(2-247)} = 2.446$; $p > 0.05$; $F_{(2-247)} = 2.776$; $p > 0.05$).

Tablo 6. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitime Katılıp Katılmamalarına Göre ANOVA Testi Sonuçları

Puan	Hizmetiçi Eğitim	n	x	SS	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Tüm Ölçek	Evet	48	2.79	0.464	3.859 52.060 55.919	2 245 247	1.929 0.212	9.080	0.000*
	Katıldım Ama	105	2.56	0.476					
	Yetersiz	95	2.45	0.441					
	Hayır	95	2.45	0.441					
Toplam	248	2.56	0.475						
Genel Amaçlar	Evet	48	2.98	0.457	3.969 59.962 63.931	2 245 247	1.985 0.245	8.109	0.000*
	Katıldım Ama	105	2.76	0.542					
	Yetersiz	95	2.63	0.456					
	Hayır	95	2.63	0.456					
Toplam	248	2.75	0.508						
Kazanımlar	Evet	48	2.88	0.509	3.760 70.417 74.177	2 245 247	1.880 0.287	6.542	0.002*
	Katıldım Ama	105	2.72	0.549					
	Yetersiz	95	2.54	0.534					
	Hayır	95	2.54	0.534					
Toplam	248	2.68	0.548						
Öğrenme-Öğretme	Evet	48	2.73	0.552	3.585 62.388 65.973	2 245 247	1.792 0.255	7.038	0.001*
	Katıldım Ama	105	2.52	0.511					
	Yetersiz	95	2.40	0.470					
	Hayır	95	2.40	0.470					
Toplam	248	2.51	0.516						
Ölçme ve Değerlendirme	Evet	48	2.74	0.532	4.228 82.931 87.158	2 245 247	2.114 0.338	6.245	0.002*
	Katıldım Ama	105	2.46	0.607					
	Yetersiz	95	2.38	0.576					
	Hayır	95	2.38	0.576					
Toplam	248	2.48	0.594						

* $p < 0.05$

Tablo 6 incelendiğinde; tüm ölçekten elde edilen aritmetik ortalamalar arasında hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2-247)} = 9.080$; $p < 0.05$). Ortaya çıkan farkın kaynağını araştırmak amacı ile gerçekleştirilen LSD testi sonucunda; evet katıldım diyen beden eğitimi

öğretmenleri ile hayır katılmadım diyen beden eğitimi öğretmenleri arasında “evet” diyenler lehine ve evet katıldım diyen beden eğitimi öğretmenleri ile katıldım ama yetersiz diyen beden eğitimi öğretmenleri arasında yine “evet” diyenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genel amaçlar alt boyutundan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2,247)} = 8.109$; $p < 0.05$). LSD testi sonucunda, evet diyenlerle katıldım ama yetersiz diyenler arasında “evet” diyenler lehine ve evet diyenlerle hayır diyenler arasında “evet” diyenler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur.

Kazanımlar alt boyutundan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2,247)} = 6.542$; $p < 0.05$). LSD testi sonucunda, evet diyenler ile katıldım ama yetersiz diyenler arasında “evet” diyenler lehine; evet diyenlerle hayır diyenler arasında “evet” lehine ve katıldım ama yetersiz diyenler ile hayır diyenler arasında “katıldım ama yetersiz” lehine istatistiksel olarak anlamlı farkların olduğu görülmüştür.

Öğrenme-öğretme alt boyutundan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2,247)} = 7.038$; $p < 0.05$). LSD testi sonucu bu alt boyutta ortaya çıkan farkların her üç seçeneği işaretleyen öğretmenler arasında da istatistiksel olarak anlamlı ve evet diyenler lehine olduğunu göstermiştir.

Ölçme ve değerlendirme alt boyutundan elde edilen aritmetik ortalamalar arasında hizmetiçi eğitime katılma durumu değişkenine göre belirlenen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F_{(2,247)} = 6.245$; $p < 0.05$). Yapılan Post Hoc, LSD analizi sonucunda, bu alt boyutta da ortaya çıkan farkların her üç seçeneği işaretleyen öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve “evet” diyenler lehine olduğu bulunmuştur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Tablo 1). Bu bulgular Tepeköylü ve ark. (2008)’in⁽²⁴⁾ yapmış olduğu araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre yapılandırıcı eğitim yaklaşımını değerlendirmelerinde anlamlı farklılık olmadığını belirttiği araştırma bulgularınca desteklenmektedir. Kadın ve erkek öğretmenler beden eğitimi dersi öğretim programında yer verilen dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçların ve kazanımların “kısmen” düzeyinde; uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde ise, erkek öğretmenler “kısmen” düzeyinde, kadın öğretmenler ise “az” düzeyinde uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Bulgular,

erkek öğretmenlerin programın bütün boyutlarına ilişkin görüşleri anlamlı bulunmasa da kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu erkek beden eğitimi öğretmenlerinin kadın öğretmenlere göre programın bütün boyutlarına daha olumlu ve programı daha uygulanabilir gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri “*kıdem*” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Tablo 3). Öğretmenlerin beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerinin “*kıdem*” değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde; dört alt boyutun genel ortalaması, “genel amaçlar”, “kazanımlar”, “öğrenme-öğretme süreci” ile “ölçme ve değerlendirme” boyutlarında, en düşük ortalama puanın 16–20 yıl arası kıdeme sahip olanlarda, en yüksek ortalama puanının ise 1–5 yıl kıdeme sahip olanlarda, olduğu görülmektedir. Bulgulardan 1–5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi programının tüm boyutlarında diğer kıdem gruplarına göre daha olumlu bir görüşe sahip oldukları ve daha çok uygulanabilir olduğu düşüncesini taşıdıkları söylenebilir. Günümüzde ilköğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri yıllar boyunca geleneksel eğitim anlayışına göre öğretmenliklerini şekillendirmişlerdir. Dolayısıyla kendi eğitim felsefelerini sorgulayıp yılların verdiği alışkanlıkları ve ders işleme yöntemlerini terk etmenin kolay olmayacağını araştırma bulgularıyla uyduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle 1–5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin, daha kıdemli beden eğitimi öğretmenlerine göre yeni programla ilgili daha olumlu düşündükleri ve hizmet yılı az olan beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet yılı fazla olan beden eğitimi öğretmenlerine kıyasla alanlarındaki yeniliklere ve gelişmelere daha açık oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci alt boyutlarına ilişkin görüşleri “*ortalama sınıf mevcudu*” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermezken; dört alt boyutun genel ortalaması ile ölçme ve değerlendirme alt boyutunda anlamlı bulunmuştur (Tablo 4). Öğretmenlerin beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerinin ortalama puanları incelendiğinde; en düşük ortalama puanın 36 ve üzeri; en yüksek ortalama puanın ise 20 ve daha az, ardından 21–25 arası ortalama sınıf mevcuduna sahip öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. Beş farklı ortalama sınıf mevcuduna sahip okullardaki öğretmenlerin hepsi, programın genel amaçları ve kazanımlarını “kısmen” düzeyinde; 36 ve üzeri sınıf mevcudu olan öğretmenler dört alt boyutun genel ortalaması, öğrenme-öğretme sürecinin “az”, diğer gruplara sahip öğretmenlerde “kısmen” düzeyinde; 26–30 arası ile 30 ve üzeri sınıf mevcudu olan öğretmenler ölçme ve değerlendirme boyutunu “az”, diğer gruplara sahip öğretmenlerde “kısmen” düzeyinde uygulanabilir olduğu görüşündedirler. Ayrıca 20 ve daha az ile 21–25 arası ortalama sınıf mevcudları olan okullardaki beden eğitimi öğretmenleri, diğer öğretmenlere göre programın

bütün boyutlarında daha çok uygulama düzeyine sahip olduğu düşüncesindedirler. Bu araştırma bulgusu, öğretim programını değerlendirmeye yönelik yapılan çalışmalarda öğretmenlerin yeni programdaki öngörülen etkinliklerin sınıf mevcudu az öğrenci grubu olan sınıflarda istenilen düzeyde gerçekleştirilirken; kalabalık sınıflarda istenilen düzeyde gerçekleştirilemediği belirttikleri^(5, 6, 12, 3, 14, 18) araştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Kısa vadede kalabalık sınıflar için önlem alınamayacağı da düşünülerek, yeni öğretim programının öngördüğü etkinlikler ve uygulamaların, kalabalık sınıflar göz önünde tutularak hazırlanması düşünülmektedir.

Öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri “*hizmetiçi eğitime katılma*” değişkenine göre anlamlı bulunmuştur (Tablo 6). Öğretmenlerin beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerinin hizmet içi eğitime katılma değişkeni ortalama puanlarına göre; en düşük ortalama puanın hizmet içi eğitim programlarına katılmayan, en yüksek aritmetik ortalama puanın ise hizmetiçi eğitime katılan öğretmenlere ait olduğu görülmektedir. Üç farklı katılım grubuna sahip öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılanlar ve katılan fakat yetersiz görenler, programın dört alt boyutunun genel ortalamasında “kısmen” düzeyinde, katılmayanlar ise “az” düzeyinde uygulanabilir olduğu görüşündedirler. Genel amaçlar ve kazanımlar boyutlarına ilişkin bütün katılım gruplarındaki öğretmenler genel amaçların ve kazanımların “kısmen” düzeyinde uygulanabilir olduğu görüşündedirler. Üç farklı katılım grubuna sahip öğretmenlerin hizmetiçi eğitime katılanlar ve katılan fakat yetersiz görenler, programın öğrenme-öğretme süreci boyutunu “kısmen” düzeyinde, katılmayanlar ise “az” düzeyinde uygulanabilir olduğu görüşündedirler. Öğretmenler ölçme ve değerlendirme boyutunda, hizmetiçi eğitime katılanlar “kısmen” düzeyinde, katılan fakat yetersiz görenler ile katılmayanlar “az” düzeyinde uygulanabilir olduğu görüşündedirler. Yapılan yeni ilköğretim programını değerlendirme çalışmalarında programı tanıtmak için verilen hizmet içi etkinliklerin yeterli olmadığını düşündükleri^(12, 17, 9, 18, 1, 11, 14) çalışma bulguları bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerine yönelik açılacak hizmetiçi eğitim kurslarında beden eğitimi öğretim programı çok iyi anlatılmalıdır. Çünkü yeni öğretim programı “süreç temelli” bir yaklaşımla ele alınmıştır. Süreç temelli program tasarımlarında “öğrenme-öğretme süreci” (öğrenme yaşantıları) çok daha ön planda ve önemlidir. Ancak yeni programda, öğrenci merkezli yaklaşım uygulamalarının bu süreç içinde nasıl uygulanacağına dönük açıklama ve örneklerin az olması nedeniyle, beden eğitimi öğretmenlerinin bu süreçteki uygulamalarında oldukça zorlandıklarını düşünülmektedir. Öğretmenler öğretim programını uygulamadan önce “İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programını” iyice incelemeli, program temellerinde ortaya koyulan felsefeyi, öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile ilgili anlayış ve düşünceleri, öğretim programının ve ünitelerin organizasyonu ve yapısını

iyi özümsemelidirler. Bu nedenle yeni ilköğretim programlarının uygulamadaki etkililiğini artırmak için beden eğitimi öğretmenleri, yöneticiler ve müfettişler çok kapsamlı, iyi organize edilmiş ve uzman kişilerin görev aldığı bir hizmet içi eğitimden geçirilmesinin de uygun olacağı düşünülmektedir.

Öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutunun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri “spor salonu” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Tablo 2). Spor salonu olan ve olmayan öğretmenler beden eğitimi dersi öğretim programında yer verilen dört alt boyutun genel ortalamasının, genel amaçların, kazanımların ve öğrenme-öğretme sürecinin “kısmen” düzeyinde uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Ölçme ve değerlendirme boyutunda ise, spor salonu olan öğretmenler “kısmen” düzeyinde, spor salonu olmayan öğretmenler ise “az” düzeyinde uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Bulgular, spor salonu olan öğretmenlerin programın bütün boyutlarına ilişkin görüşleri anlamlı bulunamasa da spor salonu olmayan öğretmenlerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu spor salonu olan beden eğitimi öğretmenlerinin spor salonu olmayan öğretmenlere göre programın bütün boyutlarına daha olumlu ve programı daha uygulanabilir gördükleri şeklinde yorumlanabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutunun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri “okullardaki donanım yeterliliği” değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir (Tablo 5). Öğretmenlerin beden eğitimi dersi öğretim programının dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerinin “okullardaki donanım yeterliliği” değişkenine göre ortalama puanları incelendiğinde; dört alt boyutun genel ortalaması, genel amaçlar, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ile ölçme ve değerlendirme boyutlarında, en düşük ortalama puanın yetersiz donanıma sahip olanlarda, en yüksek ortalama puanının ise yeterli donanıma sahip olanlarda olduğu görülmektedir. Bulgulardan yeterli donanıma sahip olan öğretmenlerin ikinci kademe beden eğitimi programının tüm boyutlarında kısmen yeterli ve yetersiz donanıma sahip olanlara göre daha olumlu bir görüşe sahip oldukları ve daha çok uygulanabilir olduğu düşüncesini taşıdıkları söylenebilir.

Sonuç olarak; ikinci kademe beden eğitimi öğretim programının uygulanabilirlik düzeyi öğretmenler açısından; programın genel amaçları, kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci alt boyutlarında “kısmen” ve ölçme-değerlendirme alt boyutunda “az” olarak görülmektedir. Alt boyutlarda beden eğitimi öğretmenleri tarafından programın uygulanabilirlik düzeyinin yeterli seviyede görülmemesinde, programın yaklaşımının beden eğitimi öğretmenleri için yeni olması ve bu konuda hem üniversite eğitimi hem de yeterince hizmet içi eğitim almamış olmalarının etkisi olduğu söylenebilir. Ayrıca bu durum, programın öğretmenler tarafından yeterince anlaşılmamış olmasından

kaynaklanabilir. Beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programındaki genel amaçları, kazanımları, öğrenme-öğretme süreci, ölçme-değerlendirme boyutları ve toplam uygulanabilirlik düzeylerinin “cinsiyet, kıdem, okullardaki donanım yeterliliği ve spor salonu bulunup bulunmama açılarından bakıldığında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ortalama sınıf mevcudu ve hizmetiçi eğitime katılma düzeylerine göre ölçek alt boyutları ve toplamında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. İlköğretim ikinci kademe beden eğitimi öğretim programının bütün boyutlarda uygulanabilirliğinin az ve kısmen düzeyinden tamamen düzeyine getirilmesi gerekir. Bu amaca ulaşabilmek için geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

ÖNERİLER

Yeni öğretim programı “süreç temelli” bir yaklaşımla ele alınmıştır. Süreç temelli program tasarımlarında “öğrenme-öğretme süreci” (öğrenme yaşantıları) çok daha ön planda ve önemlidir. Ancak yeni programda, öğrenci merkezli yaklaşım uygulamalarının bu süreç içinde nasıl uygulanacağına dönük açıklama ve örneklerin az olması nedeniyle, beden eğitimi öğretmenlerinin bu süreçteki uygulamalarında oldukça zorlandıklarını belirtmek mümkündür. Öğretmenler öğretim programını uygulamadan önce “İlköğretim İkinci Kademe Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programını” iyice incelemeli, program temellerinde ortaya koyulan felsefeyi, öğrenme, öğretme ve değerlendirme ile ilgili anlayış ve düşünceleri, öğretim programının ve ünitelerin organizasyonu ve yapısını iyi özümsemelidirler. Ayrıca araştırmanın alt boyutlarında ortaya çıkan “Az” ve Kısmen” cevaplarının gerekçelerini ortaya çıkaracak daha kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

Günümüzde ilköğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri geleneksel eğitim anlayışına göre üniversite eğitimi almış ve öğretmenliklerini de büyük ölçüde yıllar boyunca bu eğitime göre şekillendirmişlerdir. Dolayısıyla kendi eğitim felsefelerini sorgulayıp yılların verdiği alışkanlıkları ve ders işleme yöntemlerini terk etmenin kolay olmayacağı göz önüne alınmalıdır. Bununla ilgili olarak yeni öğretim programının yaklaşımına uygun hizmet içi eğitimlerde eğitilecek beden eğitimi öğretmenlerin de bu eğitimlerin sonucunda şekillenmesi beklenen öğretmen profilini ortaya koymak üzere “Beden Eğitimi Öğretmen Eğitiminde Standartlar” geliştirilmesi önerilmektedir.

Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümlerinde eğitim gören öğretmen adaylarına “İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı” bilgisi mutlaka teorik ve uygulamalı olarak eğitim süreçleri içerisinde verilmeli.

Kısa vadede kalabalık sınıflar için önlem alınamayacağı da düşünülerek, yeni öğretim programının öngördüğü etkinlikler ve uygulamaların ortalama kalabalık sınıflar göz önünde tutularak hazırlanması önerilmektedir.

İlköğretim ikinci kademe beden eğitimi dersi öğretim programının uygulanabilirliğini artırmak amacıyla bütün kazanımların, beden eğitimi dersinin diğer derslerden farklılığı göz önüne alınarak, öğrenme-öğretme sürecinin her kazanıma göre nasıl yapılandırılacağı işleyen yeni öğretmen kılavuz kitaplarının bir an önce hazırlanması önerilmektedir.

İlköğretim ikinci kademe beden eğitimi öğretim programı için öngörülen ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin uygulanabilirliğinin yükseltilmesi için, ölçme ve değerlendirme uzmanlarıyla iş birliği yapılarak kazanımların her birine uygun örnek ölçme ve değerlendirme formlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Yeni ilköğretim programlarının uygulamadaki etkililiği artırmak için öğretmenler, yöneticiler ve müfettişler çok kapsamlı, iyi organize edilmiş ve uzman kişilerin görev aldığı bir hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

İlköğretim beden eğitimi dersi yeni öğretim programın öngördüğü; öğrenci merkezli öğretim, yapılandırmacılık, çoklu zekâ uygulamaları, aktif öğrenme, bireysel farklılıkları ön plana alan öğretim uygulamaları ve yaklaşımlarının, öğretmenlere örneklerle uygulamalı olarak anlatılacağı hizmet içi eğitim, kurs ya da seminerlerinin acilen periyodik olarak planlanıp ve tüm ülke genelinde uygulanmalıdır.

Okullarda; beden eğitimi derslerinde de bilgisayar, internet bağlantısı, tepegöz, projeksiyon, dvd, video, televizyon vb. teknolojik ürünlerin de mutlaka yer aldığı, öğrencinin aktif öğrenmeyi gerçekleştirmesi için kaynaklara (beden eğitimi kaynak kitapları, makaleler, yayınlar ve dergileri de içeren) ulaşımının kolaylaştırıldığı okul imkânları oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Aktaş, A. (2006) İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Fen Bilgisi Programındaki Öğrenme-Öğretme Yaşantılarının Öğretim İlkelerine Uygunluğu (Öğretmen Görüşleri). Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
2. Arslan, M. (2005) Cumhuriyetin Kuruluş Felsefesi Açısından Yeni İlköğretim Programları. Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14-16 Kasım, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.
3. Ateş, Ö., Akdağ, Z. (2006) Fen ve Teknoloji Dersinde Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Problemler ve Bu Problemlerin Nedenleri. 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara, 07-09 Eylül, 332.
4. Ayan, S. (2007) İlköğretim I. ve II. Kademe Beden Eğitimi Dersinin Amaçlarına Göre Uygulanma Durumunun İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 31-135
5. Bağdatlı, A. (2005) Değişen İlköğretim Programlarındaki 4. Sınıf Fen ve Teknoloji Dersinin Taslak Öğretim Programının Öğrenci Başarısına Etkisi ve Sınıf Öğretmenlerinin Programa İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
6. Bulut, İ. (2006) Yeni İlköğretim Birinci Kademe Programlarının Uygulamadaki Etkililiğini Belirleme. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Cemiloğlu, M. (2005) Eğitim Felsefesi Açısından Taslak Türkçe Programı (Eleştiriler, Değerlendirmeler ve Öneriler). Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu 14-16 Kasım, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.

8. Erden, M. (1998) Eğitimde Program Değerlendirme, 3. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.
9. Erdoğan, M. (2005) Yeni Geliştirilen Beşinci Sınıf Fen ve Teknoloji Dersi Müfredatı: Pilot Uygulama ve Yansımaları. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, Ankara, Bildiri Kitabı, 299–310.
10. Gay, L.R. Airasion, P. (2000) Educational Research. Merrill Publishing, New Jersey.
11. Güllü, M., Güçlü, M., Kafkas, E. (2007) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin 4., 5. ve 6. Sınıf Beden Eğitimi Dersi Yeni Öğretim Programı Uygulamalarının İncelenmesi. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 09–11 Kasım, 194–195.
12. Gündoğar, A. (2006) 2005–2006 Yılında Değişen İlköğretim Programının Uygulanma Durumu (Adıyaman İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
13. Karasar, N. (2006) Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
14. Körmükçü, Y., Ulusoy, Y.Ö., (2007) Kocaeli İlinde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşım Temelinde Hazırlanan Yeni Programa Uyumlularının Değerlendirilmesi, Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 09-11 Kasım, 207-208.
15. MEB. (2007) Beden Eğitimi Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu. Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
16. Özdamar, K. (2004) Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi, Genişletilmiş 5. Baskı, Kaan Kitapevi, Eskişehir.
17. Özdemir, H. (2006) İlköğretim Okulları 4. ve 5. Sınıf Fen Bilgisi Öğretim Programlarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerilerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Konya İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
18. Özden, M., Tekin, A. (2006) Türk Fen ve Teknoloji Eğitimiyle İlgili Sorunlar. 7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara, 07–09 Eylül, 247.
19. Sever, S. (2005) 2004 Öğretim Programında Türkçe Öğretim Anlayışı. Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14–16 Kasım, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.
20. Şirin, E.F., Yıldız, Ö., Mülazımoğlu, O., Erdoğan, M. (2008) 2006–2007 Öğretim Yılında Uygulamaya Başlanan Yeni İlköğretim Beden Eğitimi Ders Programına Yönelik Öğretmen Görüşleri. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2 (2).
21. Şirin, E.F. (2009) İlköğretim 2. Kademe Beden Eğitimi Ders Programının Uygulanabilirlik Düzeyinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Celal Bayar Ün. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 4(2): 92-102
22. Tekişık, H.H. (2005) Yeni İlköğretim Programlarının Uygulanmasına Öğretmenlerin Hazırlanması. Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu, 14–16 Kasım, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sabancı Kültür Sitesi, Kayseri.
23. Tekin H. (1996) Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Yargı Yayınları, Ankara.
24. Tepeköylü, Ö., Temür, M., Keleş, H.E., Gençoğlu, A., Akyıldız, N., Çamlıyer, H. (2008) İlköğretim Okulu Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Eğitim Yaklaşımı ve Program Hakkındaki Görüşleri. 10. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Bolu, 23-25 Ekim, 794-796